

Juristen. Ein biographisches Lexikon. Von der Antike bis zum 20. Jahrhundert. Herausgegeben von Michael Stolleis. München: C. H. Beck, 1995, 703 str.

Izdajatelj tega leksikona Michael Stolleis, rojen l. 1941, je profesor za Javno pravo in Novejšo pravno zgodovino na Univerzi Johanna Wolfganga Goetheja v Frankfurtu ob Maini in direktor na Institutu Maxa Plancka za Evropsko pravno zgodovino, prav tako v Frankfurtu ob Maini.

Leksikon vsebuje približno 600 biografij pravnikov vseh časov in držav (zelo redko dežel). Stara Kitajska in grško-rimska antika sta prav tako zastopani, kot bizantinski, judovski, arabski in krščanski srednji vek. Knjiga posega do evropske sedanosti in zajema tudi Severno in Južno Ameriko, Južno Afriko, Rusijo in Japonsko. Biografije je pisalo 109 sodelavcev, večinoma profesorjev in doktorjev prava, le manjše število je le diplomiranih pravnikov. Šibkost knjige je, da za pravnike, ki so v tej knjigi zajeti, večinoma niso navedeni rojstni kraji, pač pa so navedene univerze, kjer so začeli svoj pravni študij. Tudi njihova narodnost skoraj ni navedena. Za habsburško cesarstvo oz. pozneje Avstro-Ogrsko in podobno tudi za nemško državo z veliko deželami ni razvidno iz katere dežele izvira pravnik, ki je v knjigi zajet. Države v Vzhodni Evropi (Bolgarija, prejšnja skupna država Jugoslavija, Romunija, Srbija, Slovenija, razen Črne gore in Hrvaške sploh niso zajete. Iz teh držav v knjigi ni naveden niti po eden uglednejši pravnik. Zdi se, da glavni avtor Michael Stolleis, iz omenjenih držav ni dobil sodelavca, ki bi napisal biografije za tamkajšnje vrhunske pravnike.

Zelo dobro se je odrezala Hrvaška. Za tamkajšnje pravne strokovnjake je napisal biografije dipl. pravnik Zoran Pokravec iz Splita. Tukaj bomo predstavili tri pravnike iz te knjige. Juraj Andrassi (1896–1977) je sklenil svoj juristični študij s promocijo na univerzi v Zagrebu, 1919, nato pa bil tam profesor mednarodnega prava. 1937 in 1951 je predaval na akademiji za mednarodno pravo v Den Haagu. Od leta 1952 je bil v »Institut de droit International«, katerega prezident je bil v letih 1969–1971. Veliko je delal za jugoslovansko zunanje ministrstvo pri reševanju številnih pravnih vprašanj, med drugim za mirovno konferenco 1947, k tako imenovanim »Železnim vratom« ob Donavi, kot tudi pri raznih vprašanjih morskega prava. Objavil je 600 razprav in knjig.

Bogišić Baltazar, je po maturi leta 1859 v Benetkah študiral pravo, filozofijo, zgodovino in filologijo na Dunaju, v Berlinu, Parizu, Münchnu, Giessnu in Heidelbergu. Poleg doktorata iz filozofije je dosegel tudi doktorat iz prava na Dunaju. Njegove okoli leta

1865 začete raziskave južnoslovanskih pravnih običajev so bile objavljene leta 1866 v hrvaščini z naslovom *Von der Wichtigkeit des Sammelns der Volkrechtsgewohnheiten der Slawen* (1866). Njegovih 352 vprašanj z navodili, ki so jih poslali na 4.000 naslovov je vsebovalo *Anweisung zur Beschreibung der im Volke lebenden Rechtsgewohnheiten*. Te raziskave so bile na začetku njegovih življenjskih empiričnih, pravnoetnoloških oz. socioloških raziskav. Na Hrvaškem, v Sloveniji, Srbiji, Bosni in Trakiji in v Hercegovini zbrana dognanja iz narodnega prava je objavil leta 1874 z uvodom v delu: *Das in den Antworten aus den verschiedenen Teilen des slawischen Südens enthaltene Material*.

Leta 1869 je prevzel stolico za *Slovansko pravno zgodovino* v Odesi. Njegov predlog iz leta 1870 za sistematično raziskavo slovanskega prava kot osnove za bodočo kodifikacijo, mu je prinesel sodelovanje pri izdelavi Državljanskega zakonika v Črni gori, ki je leta 1888 kot »Allgemeines Vermögensgesetzbuch« za kneževino Črno goro stopil v veljavo. Kot rezultat njegovih slavofilskih idej je to delo kronalo njegovo kodifikatorsko delo. Z njegovo prvo razmejitevijo družinskega in dednega prava iz premoženjskega prava, je zbudil veliko pozornost in je bilo njegovo delo prevedeno v številne evropske jezike (v nemški jezik 1893). O izvorni metodiki za kodifikacijo je Bogišić reflektiral v *A propos du Code civil du Monténégro. Quelques mots sur le principes et la methode suivis dans la codification du droit civil au Monténégro*. V letih 1893 do 1899 je bil črnogorski pravosodni minister..... Njegove pravnozgodovinske raziskave o družinskih raziskavah so se končale v delu *De la forme Inokosna de la famille rurale chez le Serbes et les Croates*.

Nadalje je objavil več razprav o hrvaškosrbski juristični terminologiji, med drugimi Fachtermini in Gesetzen. Leta 1904 je izšla njegova kritična izdaja Dubrovniških statotov v *Monumenta historici-iuridica Slavorum Meridionalium*.

Politeo, Ivo (1887–1956) je bil od leta 1923 odvetnik v Zagrebu. Bistveno je pripomogel k vzpostavitvi svobodnega odvetništva v Jugoslaviji in je bil med drugim z njegovim zakonom *Grundlagen des Rechtsanwaltsgesetzes* iz leta 1924, vodja gibanja za zakonsko ureditev odvetniške avtonomije. Zakon o odvetnikih, ki je v številnih delih države omogočil samostojno odvetništvo, je bil po številnih zavlačevanjih sprejet leta 1929. Ivo Politeo, ki je bil od leta 1929 do 1941 prvi predsednik Hrvaške odvetniške zbornice, je intenzivno delal na ustanovitvi Zveze odvetnikov, ki je od leta 1931 pod njegovim predsedništvom združil vse odvetniške zbornice. V številnih člankih je branil odvetniško avtonomijo, ne le kot profesionalni privilegij, temveč kot obveznost do družbe in svojega poklica. Da bi to lahko varovali se je Ivo Politeo boril tudi za sodniško neodvisnost, ki je bila leta 1929 s kraljevsko diktaturo odstranjena.

Kodifikacija odvetniške poklicne etike je bila Politeova nadaljnja velika skrb. Za Union internationale de Advocats, katere je bil častni prezident je postal leta 1956, je predložil leta 1954 osnutek odvetniškega Code de morale professionnelle. Od leta 1921 je bil glavni urednik najbolj vplivnega hrvaškega pravnega mesečnika »Mjesečnik« in od 1927 do 1941 glavni urednik revije »Odvjetnik«, je bil kot neodvisni ljudski socialist zaradi njegovega boja za demokratično ustavo trikrat aretiran. Kot odvetnik v znamenitih političnih procesih, npr. l. 1921 proti atentatorjem na

jugoslovanskega notranjega ministra Draškovića, v procesu bombnih atentatorjev leta 1928 na Tita, kot leta 1946 proti kardinalu Stepincu, si je pridobil zelo veli ugled. V letih 1936 do 1956 je bil prezident jugoslovanskega kongresa pravnikov.

Ivo Politeo je bil honorarni docent za delovno pravo na pravni fakulteti zagrebskega vseučilišča. Objavil je veliko članov in razprav iz delovnega prava, m. dr. Handels- und andere Angestellte (1932), Von der Notwendigkeit einer Arbeitsrechtskodifikation (1937); Recht in der Praxis (1938), Einführung in das Arbeitsrecht (1940), kot tudi več zakonskih komentarjev (konkursni red), nepošteno tekmovanje. Vse njegove objave so imele velik vpliv. Z. Pokrovac.

Jože Maček